

germ. occid. afí, però de formació diversa: a-al. ant. *lëckōn*, ags. *liccian*, avui al. *lecken*). De fet és molt poc versemblant aquesta suposició quan no hi ha hagut mai en romànic un verb *lagar, i ni tan sols *lagotar, ni es troba enlloc en germànic un substantiu que pugui explicar el substantiu (*l*)*lagot*. Afegim a això que el fet fonètic de la reducció de A1 a A, si bé no és inoït en els germanismes, és un tractament més aviat excepcional (cf. *laid* fr. = cat. *lleig*, *gaita*, oc. *fai-dit*, *aip*, *Aimeric*, fr. *haitier* etc.), i que la terminació -ot resta inexplicada, i caldrà reconèixer que la falsedat d'aquesta etimologia no pot admetre dubtes.

Sainéan (*Sources Indig.* 1, 236), seguit per Spitzer (*RFE* XII, 113-4), voldria partir d'oc. mod. *lago* 'bassa', bearn. *lagot* id., *lagoutà* «remuer l'eau»: de la idea 'xipollejar' («patauger») s'hauria passat a 'xerrar' i d'aquí a 'afalagar', amb la qual cosa comparen el francès *flagorner*, que hauria seguit la mateixa evolució semàntica. Però en realitat l'origen d'aquest verb francès és desconegut, i no convencen gens les combinacions de Sainéan (II, 138; I, 224ss.) a base de mots dels patuesos francesos moderns i mal documentats: ell mateix sembla reservar-se, o vacillar, en suggerir vagament que es tracti d'un «thème expressif», «sans rapport historique avec le lat. LACUS»; i no és més que Spitzer que es va pronunciar audaçment per aquest.

Suposar que el cast. *lagotear* vingués d'un *halagotear, derivat de *halagar*, en tot cas, és idea a rebutjar radicalment, per més que hi hagi un mot local del Lavedà *alagòt* «caresse, mignardise, cajolerie» (Palay I, 31b), evident contaminació de *lagot* pel sinònim cast. *halago*, natural en un parlar de frontera; com hi ha també un hapax *alagoteria* en Azara (aragonès de c. 1800), car això obligaria a suposar que el mot és castellanisme en català i llengua d'oc, suggeriment absurd, a la vista de la història i vitalitat respectives del mot en les tres llengües.

La meua conclusió, en l'obra castellana, era que l'etimologia Sainéan-Spitzer «no es inconcebible, pero está lejos de haber obtenido una demostración medianamente satisfactoria, y resulta inverosímil por la falta de todo testimonio medieval de *lagotar 'chapalea' y aun 'charlar'». Aclareixo ara que en la versió Spitzer escava rebutjar del tot la idea, tenint en compte l'escassa popularitat de LACUS en llengua d'oc, i el seu caràcter en català, quasi del tot erudit en l'acc. 'estany, bassa'; la «creació expressiva» amb què s'accontenta Sainéan, ja fóra més de mal negar si la deixéssim en termes ben amplis i vagues. Resta, però, una vaguetat acceptable en termes de semàntica, però no com a explicació de l'origen del mot.

Altrament notem que si els romanistes s'han desviat tots en la recerca etimològica sobre aquest mot, deu haver estat en bona part perquè tothom partia de la idea d'adulació assenyalada per Raynouard, i única que tenen en compte Diez, M-Lübke, Gamillscheg, Sainéan i Spitzer, amb lamentable parcialitat: això és el que explica que tothom cerqui per la banda semàntica de 'llepar' (*LAIĠŌN) o de «remuer l'eau», «*flagorner*», «*patauger*». Però ja hem vist, pertot arreu, en llengua

d'oc, en català antic, en mallorquí i tortosí moderns, que prepondera molt més la idea de 'mentida' o 'calúmnia', si més no 'afalac enganyós', i això ja no té amb la idea de llepar o de xipollejar, res a veure, o no se li pot veure sinó alguna afinat rebuscada i remota.

La veritat és que no s'ha trobat res de convincent, i que abans de mantenir explicacions com les admeses fins ara, impossibles o almenys inversemblants a tot ser-ho, valdria molt més confessar la nostra ignorància, tot arronsant-nos d'espalltes. És lamentable haver-ho de fer, però reconec que quan les llums que s'entreveuen, restant hipotètiques, no comptarien amb sòlida base morfològica ni mancarien d'escrúpols fonètics, potser és més prudent callar i no dir res més, en espera d'un vague futur. Tanmateix puix que l'anàlisi semàntic, suggereix ara una via nova, val més assajar-la.

Car de fet la idea de 'mentida' està expressada en quatre grans famílies de llengües indoeuropees per un mot semblant al nostre. ¿No ens imposa això assajar aquest camí? Paleoslau *lūgati* tradueix *ψεύδεσθαι* 'mentir', junt amb *lūza* 'mentida', i l'iteratiu *lygati*, *oblygati* 'calumniar' (*ἐνδιαβάλλειν*), rus *lgati* 'mentir', *ob-lygati* 'calumniar, denigrar' («verleumden, anschwärzen»), *lyga* 'mentider', txec *lhati* 'mentir', *ležný* 'fals, mentider', pol. *łgać* 'mentir'; i, amb vocalisme diferent, sens dubte no menys antic: sbcr. *lāgati* 'mentir', *lāza* 'mentider', *lāz* 'mentida', eslovè *lagāti* o *lagāti* 'mentir', *lažā* 'mentida'. Tots els eslavistes estan d'acord (Berneker, *Slav. Etym. Wb.* I, 751; Pokorny, *IEW*, 686-7; Kluge; Leskien, *IdgFgn.* V, 311-2) que és una arrel bàsicament eslava i no pas manllevada del germànic.

Majorment si tenim en compte que també és indígena i ben representada en bàltic: lituà *lugoti* 'atraure amb afalacs' («locken», Kurschat, *Litauisches Wb.* s. v.), i des d'aquí 'pregar' («bitten»), letó *lūgt* 'pregar', per a la història i anàlisi morfològica dels quals, veg. Leskien (*Ablaut im Lit.*, 317); Geitler (*Litau. Studien*, 95, i *Litau. Dialekten*, 51); Bender (*Lithuan. Etym. Dict.*, s. v.). Sens dubte és cert que en germànic és un mot de tots els dialectes i tots els temps, encara que amb un tema molt allunyat del de *llagot*: gòt. *liugan*, esc. ant. *lūga*, ags. *lëogan*, neerl. ant. *liegon*, a-al. ant. *liogan*, angl. *lie*, al. mod. *lügen*, tots ells 'mentir', i l'intensiu a-al. ant. *lochon*, *lockon*, esc. ant. *lokka*, ags. *loccian*, angl. *lock* 'atraure amb afalacs'. I, encara que escassa, també té una representació antiga en una llengua cèltica: irl. ant. *logaissi* (genitiu) 'mendaci', *fol-lugaim* 'jo ocult, silenci' (Bezzemberger, *Beitr. z. K. d. idg. Spr.* XVI, 244).

¿Reauríem amb això potser, en alguna mesura, en el vicí que he retret a les etimologies de Diez i de Sainéan-Spitzer? Manca d'explicació morfològica: ¿com s'explicaria l'-ot de *llagot*? Es podria, però, suposar que, en sentir un verb *lagoti* o *lugoti* als sorotapes, les poblacions aborígens, ençà i enllà dels Pirineus orientals, n'haurien fet un substantiu. És una explicació potser una mica forçada. Una altra, i aquesta morfològicament ja fóra satisfactòria: -TIS és la terminació pan-indoeuropea dels substantius abstractes, tan ben